

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens septem Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine septimus, est de Oratione
... Septimus, & latissimus, de Beneficiis Ecclesiasticis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

An cessione iuris, & permutationes rerum Ecclesiasticarum sint
supradictae conditiones secundae. §. 3

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76561](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76561)

Generalis, & cui ipse commiserit: sic Azor. 2. p. in *inst. moral.* lib. 9. cap. 1. q. 4. Bonac. *disp. 3. de contract. g. 8. p. 4. num. 7.* Valq. *de rebus cap. 2. §. 2. dub. 12. sine. Mol. tract. 2. disp. 468. vers. quarta conclusio.*

Nunquam tamen superior, v. g. Episcopus alienare bona Ecclesie inferioris potest absque illius Rectoris consensu: contat ex *cap. p. c. 12. q. 2. cap. si quis Episcopus. 10. q. 2. & cap. 1. De reb. Eccles. non alienand. lib. 6.* Quod ita verum habet, ut si Ecclesia inferior Rectori careat, & necessarium iudicet Praelatus bona illius alienare, debet constituitur Ecclesie illius defensor, qui partes Rectoris agat, & absque illius consensu nequit alienationem facere: decidit *c. 1. de rebus Eccles. non alienand. in 6. & tradit Mol. tract. 2. disp. 468. c. 1. §. Bonac. d. disp. 3. q. 8. p. 4. n. 7. circa finem.*

12. Quarto requiritur subscriptio Clericorum in casibus à iure expressis, qui tres tantum sunt, venditio, permutatio, & donatio *cap. 1. de his que sunt à Prelato sine consensu capituli: & tradit Azor. 2. p. lib. 9. c. 4. quest. 4. Bonac. disp. 3. de contract. fundi. q. 8. p. 4. n. 7. Mol. disp. 468. vers. 4.* Adhuc cum Armilla *verb. alienat. §. 6. Lellio lib. 2. cap. 2. dub. 10. & Mol. & Bonac. locis citatis, subscriptioem necessario faciendam non esse manu propria Clericorum, aut Religiosorum, sed sufficere, si fiat manu Notarij: quia id habet consuetudo. Item in pluribus locis hanc subscriptioem non requiri; ac proinde consuetudini in hac parte standum esse.*

13. Quinto requiritur consensus Pontificis: ubi *extravagan. Ambrosia* fuerit recepta, quia sic ibi cautetur, Quapropter omnibus illis casibus; in quibus tractatur; & consensus Clericorum, & Prelati expolitatur, qui sunt quocumque res aliqua immobilis, aut mobilis pretiosa alienanda est, vel hypothecanda, aut impignora, aut in feudum, emphyteusimque tradenda, prater casus à iure expressos, debet consensus Pontificis exhiberi: sic Bonac. *supra. Barbosa alleg. 95. num. 66. & alij passim.* Hic tamen Apostolicus consensus nunquam concedi solet, nisi previa delegatione alicuius qui sine in dignitate constituit, quibusque committitur, ut si ipse de utilitate alienationis constituit, alienum nomine sedis Apostolicæ præstent, sicut quibus degenere Barbol. *supra. cum Riccio in praxi fore Ecclesiast. decis. 99. in 1. edit. & resol. 80. in 2.* Quod si quæras; an huiusmodi consensus Apostolicus ex temporis diuturnitate præsumatur: Respondeo cum communi sententia præsumi, si lapsi sint triginta, vel quadraginta anni post alienationem; quia ex diuturnitate temporis omnia præsumuntur gesta legitime: nisi aliud manifeste constet ex instrumento alienationis, aut aliis: sic pluribus sumat Præxis Neapolit. *cap. 88. Mascard. de probat. concl. 416. n. 1.* Barbola 3. p. de potest. Episcop. alleg. 95. n. 2. Bonacin. 7. 4. n. 7. circa finem, adversus alios oppositum sentientes.

Ex his inferitur alienationes factas, his conditionibus existentibus, permissas esse; illis vero deficientibus prohibitas.

14. Sed inquires, an supradictæ conditiones servandæ sint in legato relicto ea clausula apposta, ut quoties Ecclesia voluerit illud alienare, & in proprios usus convertere, possit non servata supradicta solemnitate? Negat Armilla *verb. alienatio num. 19.* Quaranta in *sum. bullarum. verbo alienatio. num. 31. & 32.* Riccio *Præxi. decis. 67.* Bonac. *disp. 3. de contract. g. 8. p. 4. num. 8.* Movenatur, quia illa conditio reiicienda est tanquam turpis, & habenda pro non apposta, si quidem est iuri contraria. Item relicto Ecclesie incapaci retinendi sub conditione ut retineatur, non est obligata retinere, sed potest illud alienare.

Ergo similiter relicto sub conditione, ut possit alienare non servata solemnitate, debet illud retinere, si solemnitatem in alienatione non servat.

Ceterum mihi probabilis apparet, validam esse illam clausulam in legatorum proinde Ecclesiam alienare illud posse non servata solemnitate. Movenatur, quia tunc Ecclesia ex potestate accepta à testatore legatum alienat: testator autem poterat suam rem absque solemnitate alienare. Ergo transferens rem Ecclesie, potuit eam ea potestate conferre. Secundo, testator potuit relinquere Ecclesie hereditatem ea clausula apposta, ut post aliquot annos teneatur illam transferre in alicquem ex consanguineis, quem Ecclesia elegerit: sed ad hanc translationem nullus consensus Pontificus, nullusque tractatus requisitus est, argum. *leg. 1. c. 3. Cod. quando decreto opus non est. & tradit Quaranta verbo alienatio rerum Ecclesie, num. 45. limitat. 16.* Vgolin. *de potest. Episcop. cap. 1. 4. §. 7. num. 5. in fine.* Barbola 3. p. de potest. Episcop. alleg. 95. num. 61. Ergo neque etiam requiritur in nostro casu, cum in eo etiam sit quoddam fideicommissum, & ex voluntate testatoris alienatio non procedit.

Neque obstant contrariæ rationes. Ad primam nego reiiciendam esse illam conditionem; tanquam turpem & iuri contrariam, cum ius solum prohibeat alienare res Ecclesie, quæ illius sunt absolute; secus illas quæ non sunt absolute, & perpetuo Ecclesie, sed quamdiu Ecclesie placuerit illas retinere. Ad secundam respondeo esse disparatem rationem. Qui enim legat Ecclesie incapaci retinendi ea conditione, ut retineat, manifeste constat, obstat Ecclesie dispositioni, ac proinde turpem esse illam conditionem, & reiiciendam. At qui legat, ea conditio-

ne, ut legatum alienet, quando voluerit, non opponitur dispositioni, & iuri Ecclesie: hæc enim Ecclesia impedita non est alienare sine solemnitate in omnibus casibus, sed solum in illis, in quibus res Ecclesie sibi absolute relinquuntur, non in illis, in quibus pro limitato tempore conceduntur, ut sit in præsentem, si quidem conceditur legatum pro tempore, quo ipsa Ecclesia illud retinere voluerit.

15. Sed quid dicendum de legato relicto sub conditione, ut nunquam alienetur, potest ne servatis dictis conditionibus alienari? Negant aliqui, si Ecclesia habeat alia bona, quibus potest utilitati, pietati, & necessitati consulere, quia tunc servari potest talis conditio, neque est contraria iuri concedenti alienationem rerum Ecclesiasticarum in casu utilitatis, necessitatis, vel pietatis: & facit textus in *authent. de alienat. & emphyteus. col. lat. 9. §. sanctissimus:* ubi inquit Imperator res Ecclesie alienari posse pro captivis redimendis, nisi eo pacto donata fuerint, ne alienari queant. Ne igitur hæc constitutio aliis iuribus concedentibus alienationem causa pietatis, necessitatis, & utilitatis contraria sit, dicendum videtur prohibere alienationem, dum sunt alia bona, quibus satisfieri necessitati, vel utilitati, aut pietati potest, secus cum non sint. Et hic modus dicendi est satis probabilis.

At probabilis reputo alienari posse tale legatum, tamen si Ecclesia alia bona habeat, quæ alienare possit: sic relatis Grassis, Hostiens. Innocent. Panormitadi Sylvest. *verbo alienatio. q. 28. Azor. 2. part. in *inst. moral. cap. 2. quest. 9.** Ratio est: quia habere Ecclesiam bona alia, quæ alienare possit, non impedit quominus illius legati alienatio ex causa pietatis, utilitatis, vel necessitatis, & servatis solemnitatibus iuris fiat. Sed quoties sit alienatio ex causa pietatis, utilitatis, vel necessitatis, & servatis iuris conditionibus, à iure permittitur. Ergo non potest testator contrariam conditionem apponere; quia non potest iuri derogare. Ergo si apposta est, reiicienda est ut turpis: & hinc solentur contrarium fundamentum. Ad textum in *authent. de alienat. respondeo non posse legatum alienari pro captivis redimendis, si eo pacto donatum fuit, ut non alienetur, nisi captivi extremam, vel valde gravem patientiam necessitatem id eum operatur conditio, ut non pro quacunque necessitate alienari legatum possit.*

16. Quod si inquires, an superiori qui præstare debet consensum in huius legati alienatione, debeat conditio manifestari. Respondeo si impetranda est consensus per modum dispensationis, qualiter solet à Pontifice impetrari, necessario faciendam esse mentio illius conditionis; quia Pontifex vel non concederet rescriptum, vel non eodem modo, si talis ei conditio manifestaretur: Sic Riccio *decis. 45.* Bonac. *disp. 3. de contract. g. 8. part. 4. num. 9.* At si consensus non per modum dispensationis, sed per modum approbationis causarum ad alienationem requisitarum præstetur, non caret probabilitate mentionem illius conditionis omitti posse; quia illa conditio non immutat potestatem alienandi ex iusta causa, & servatis à iure conditionibus, magis quam si apposta non esset, ac proinde in hac parte habetur pro non adiecta.

§. III.

An in cessione iuris, & permutatione rerum Ecclesiasticarum sint supradictæ conditiones servandæ.

1. Duplex est ius acquisitum, & acquirendum.
2. Transactio, remissio, aut concordia de rebus ab Ecclesia possessis fieri non potest absque supradictis conditionibus.
3. In cessione legati relicti non est necessario servanda supradicta solemnitas.
4. Caducitatem, emphyteusim potest Prelatus remittere.
5. Permutatio, alienatio est.
6. Cum alia Ecclesia an fieri possit, negant plures.
7. Probabilis est posse spectato iuris rigore, secus ex consuetudine.

1. Duplex ius considerari potest. Primum acquirendum. Secundum acquisitum. In cessione iuris acquirendi nulla est necessaria solemnitas, quia non est alienatio. Secus in cessione iuris acquisiti: sic omnes Doctores.

2. Hinc fit transactio, remissionem, aut concordiam alicquam de rebus ab Ecclesia possessis fieri non posse absque debita solemnitate: quia tunc ius acquisitum alienas: secus vero si fiat de rebus, in quarum possessione Ecclesia non existit: quia tunc non alienas, quod habet Ecclesia, sed quod speras sub dubio habere remittis pro alicuius rei certæ acquisitione: sic Rebuff. in *compend. alienat. num. 21.* Quaranta *sum. bullar. verbo alienatio. n. 20. & 43. limit. 12.* Barbola 3. p. de potest. Episcop. alleg. 95. n. 63. Bonac. *disp. 3. g. 8. p. 4. n. 20.*

3. Secundo fit in cessione legati relicti non esse necessario servandam solemnitatem iuris, quia, ut supra diximus, ex probabiliori sententia, illa cessio non est alienatio, quia non est iuris quæriti, sed acquirendi.

4 Fit tertio posse Prælato, qui est dominus directus emphyteusis, remittere absque prædicta solemnitate caducitatem emphyteutæ, qui incidit in comm. illum ob non solutam pensionem, quia illa remissio non est cessio alicuius iuris acquisiti abfolu-
tè, sed acquirendi, si ipse voluerit: sic Iulius Clat. *S. emphyteusis q. 10. vers. sed numquid Riccius dec. 135. & 136. Sanch. lib. 6. de matr. disputat. 4. num. 13. Rebello de obligat. iusfit. lib. 13. q. 11. num. 7. Vgolin. de potest. Episc. cap. 14. S. 7. num. 5. August. Barbola de potest. Episc. alleg. 95. n. 64. Bonac. disp. 3. de contract. feud. q. 8. part. 4. sine.*

5 Quod si de permutatione loquamur, constat manifestè permutationem alienationem esse quia est translatio domini quod in vnam rem habes, & alterum loco illius acquiris; ac proinde fieri non potest sine prædicta solemnitate cap. 1. de his que fiunt à Prælo sine consens. capit.

6 Solum est dubium, an hæc locum habeant in permutatione cum alia Ecclesia? v. g. an possit calicem pretiosum pro aliquo ornamento, & vnam hæreditatem pro hæreditate alterius Ecclesiæ permutare absque prædicta solemnitate? Negat Quarta in summ. bullar. verbo alienatio. num. 15. Bonacina disp. 3. de contract. vbi de feudo, quest. 8. part. 4. num. 20. versic. ex quo patet. Mouentur, quia in cap. capellas. 10. q. 2. & clarius in cap. sine exceptione 12. q. 2. & cap. 1. de his que fiunt à Prælo sine consens. & in extrauag. Ambitiosa, eodem modo prohibetur permutatio, ac prohibetur venditio, & donatio, sed apud omnes constat venditionem, & donationem rerum vnius Ecclesiæ celebrari non posse cum altera absque prædicta solemnitate. Ergo neque permutationem.

7 Nihilominus sectato iuris rigore censeo probabilius permutationem fieri posse absque prædicta solemnitate: sic docet Riccius *prax. rerum firi Ecclesiasticæ, dect. 74. in 1. edit. & resol. 60. in 2. dec. 38. in 1. edition. & resolution. 53. in 2. Triuitan. dect. 56. part. 2. August. Barbola 3. part. de potest. Episcop. alleg. 95. num. 55. Probant ex eo quod in permutationibus his Ecclesiasticis omnino cessat ratio prohibitionis alienandi res Ecclesiæ, quæ est, ne res Ecclesiæ ab Ecclesia exeant, & prophanis vibus applicentur quod satis constat ex proemio extrauag. Ambitiosa: ubi prophanis vibus applicare, aut cum maximo illorum, aut diuini cultus detrimento exquisitis modis usurpare præsumunt: quæ verba cum sint proceralia causam finalem dispositionis indicant, leg. fin. & ibi Panormit. n. 3. ff. de hæredib. instituta. Ad ex his permutationibus res Ecclesiastica terminos Ecclesiæ non transgreditur, neque prophanis vibus applicatur, sed eodem modo Ecclesiastica manet, ac antea. Ergo aduersus hanc permutationem non procedit lex prohibens: si quidem solum præsumi debet extendi ad ea, ad quæ extenditur finis in prohibitione inuentus: iuxta textum in *c. cum cessante, de Appellation. Ceterum hæc ratio mihi non probatur: nam ex ea aperte sequitur non solum permutationem, sed etiam venditionem, & donationem fieri posse absque dicta solemnitate, si cum aliis Ecclesiis celebratur: quia etiam in donatione, & venditione alteri Ecclesiæ facta, non egreditur res terminum Ecclesiæ, neque prophanis vibus applicatur: & tamen nemo dicit venditionem, aut donationem etiam inter ipsas Ecclesias fieri posse absque dicta solemnitate. Ergo idem est affirmandum de permutatione. Quapropter dicendum est extrauag. Ambitiosa, appo-
fuisse in proemio non causam finalem, sed impulsivam ad illam prohibitionem faciendam, ac proinde est cesset, non cessare dispositionem. Quod autem illa fuerit impulsiva, & non adæquate finalis, inde colligitur: quia illa prohibitio non fuit denuo lata, sed antiqua renouata, & confirmata. Antiqua autem prohibitio alienandi non solum facta est, ne res Ecclesiæ prophanis vibus applicentur, sed ne res Ecclesiæ pereant, sed potius conseruentur, qui finis sine dubio læditur qualibet permutatione inter Ecclesias facta: quia multiplicatione permutationum passim res in interitum venit. Adde esto concedamus in extrauag. Ambitiosa, finem prohibitionis fuisse, ne res Ecclesiæ prophanis vibus applicentur, dicere debemus esse finem non prohibitionis vtrumque, sed prohibitionis sub illis rigorosis penis. Quocirca cum in permutatione, (& idem est de venditione, & donatione) cum aliis Ecclesiis res Ecclesiastica prophanis vibus nequaquam applicetur; efficitur non contrahi supradictas penas. Omnia ergo hæc ratione, hæc mihi videtur efficax, quæ sumitur ex *c. ea enim, §. sibi iniucem, 10. quest. 2. dicente sibi iniucem rectè permutant cum vtriusque indemnitate, eorum scilicet consensu interueniente, qui supra referuntur: ex capite primo de rebus Eccles. non alienand. ibi non licet Episcopo, vel abbati terram vnius Ecclesiæ vertere ad aliam, quamuis amba in eius sint potestate, tamen si commutare voluerint terras earum, cum consensu ambarum partium faciat. Item ex element. tertio in capite ad questionem. De rerum permutat. respondente huic questionem in hæc verba, cum de dictis parochialibus Ecclesiis per se queat permutatio celebrari; & in permutatione possessionum per se non sit inhibitum, si altera ratione possessionum alteri præponderet, pecuniam posse refundi de ipsarum possessionibus ad iniucem, prout visum fuerit expedire, refusa certa pecunia quantitate, poterit contractus permutationis iniucem tamquam quod illi contractus nequaquam sibi iniucem mis-***

ceantur. Ex his ergo constat permutationem bonorum Ecclesiasticorum inter Ecclesias fieri posse consentiente Prælo.

Neque obstat aliquis text. eodem modo prohibere permutationem, ac prohibent donationem, & venditionem, quia sufficit quod in aliis textibus permittatur permutatio inter Ecclesias, non tamen venditio, & donatio: & text. quantum fieri potest, debent esse conformes, neque admittenda est illorum correctio sine claro fundamento.

Verum est spectato iuris rigore hoc ita fit: ac ex consuetudine recepta eadem solemnitas in permutatione, ac in venditione, & donatione requiritur, idemque Apostolicus consensus & tradit Riccius *resol. 60. in fine, & resolut. 35. in fine. Barbola alleg. 95. n. 57. sine.*

§. IV.

An supradictæ conditiones seruanda sint in concessionem feudi, & emphyteusis.

- 1 In prima concessionem seruanda sunt dictæ conditiones.
- 2 Illis positum dari potest feudum, & emphyteusis in perpetuum, etiam hæredibus extraneis.
- 3 Pro feudo iam concessio renouando non sunt necessaria dictæ conditiones.
- 4 Tres conditiones requiruntur, ut non reputetur noua alienatio, sed prioris renouatio.
- 5 Quando emphyteusis Ecclesiastica censenda sit transire ad hæredes extraneos, &c. Breuiter respondetur sub multiplici distinctione.

1 **S**I emphyteusis & feudum, concedendum primo est, non est dubium seruandas esse dictas concessionem. Tum quia ita habetur in *c. 1. de his que fiunt à Prælo sine consens. capit.* Tum quia in extrauag. Ambitiosa, excipitur emphyteusis in casibus à iure permisso, ergo extra illos procedit prohibitio facta. Casus autem à iure permisso est res solita dari in emphyteusim, ad cuius veritatem fateor sufficere vnicam concessionem, vt multis probat Riccius in *praxi firi Ecclesiasticæ, dect. 26. n. 3. Barbola alleg. 95. n. 36.* Ergo extra hunc casum seruandæ sunt conditiones supradictæ. Deinde quia concessio feudi seu emphyteusis est vera alienatio domini vtilis, & cuiusdam Ecclesiasticæ feruitur. Requirit ergo conditiones ad alienationem expostulatas: sic omnes Doctores.

2 Positis autem supradictis conditionibus potest feudum, & emphyteusis in perpetuum dari, etiam pro hæredibus extraneis: sic aliis antiquioribus relatis docent Couarruias 1. var. cap. 17. num. 4. & 5. Iulius Clat. lib. 4. sentent. §. emphyteusis questio 6. numer. 4. & quasi. 28. num. 5. 9. & 10. Valquez de reatib. cap. 2. §. 2. dub. 16. num. 57. Mol. disp. 469. conclus. 1. & constat ex Authent. de alien. & emphyteusis, §. licentiam: ubi corrigitur Authent. de non alienand. §. emphyteusim, concedens emphyteusim solum ad vitam accipientis. Ratio est manifesta: quia ius canonicum, cui in hac parte standum est, omnem venditionem, donationem, permutationem, & emphyteusim prohibet non seruata iuris solemnitate: ea tamen omnia absque vlla exceptione concedit si solemnitas obferretur. Ergo emphyteusis concedi potest in perpetuum. Et confirmo: quia aliter per venditionem, aut donationem facta maior est, quam per emphyteusim perpetuam, cum in venditione transferatur dominium directum, in emphyteusim solum vile: sed concurrente solemnitate iuris licet venditio, & donatio rerum Ecclesiasticarum. Ergo etiam licere debet emphyteusis.

3 At si feudum, & emphyteusis non denuo concedenda sunt, sed antiqua, & iam concessa renouanda, non petit talis renouatio conditiones à iure requisitas in alienatione rerum Ecclesiæ, modo illa res non sit denuo Ecclesiæ incorporata. Probo, quia illa renouatio non reputatur alienatio, sed continuatio prioris alienationis factæ: & tradit Quarta in summ. bullar. verbo alienatio rerum Ecclesiæ, num. 39. & 40. Menoch. de arbit. casu 81. n. 5. & cons. 66. n. 31. & cons. 79. num. 1. & segg. Mol. disp. 469. conclus. 6. Couarr. 2. var. cap. 17. num. 4. Valquez in *hypothes. de reatib. cap. 2. §. 2. dub. 16. num. 57. Bonac. disp. 3. de contract. quest. 8. p. 4. num. 20. González reg. 8. cellar. glossa 6. n. 194. August. Barbola 3. part. de potest. Episcop. alleg. 95. num. 29. & alij apud ipsos.*

4 Vt autem renouatio illius feudi, & emphyteusis continuatio prioris alienationis reputetur, & non noua alienatio, tres requiruntur conditiones. Prima, vt eodem modo concedatur, ac prius fuit concessa, ita vt si prius emphyteusis non se extendit ad hæredes extraneos, neque in renouatione extendatur: & si pro vita vnius tantum concessa fuit, non concedatur pluribus. Qualibet enim variatione in his facta non celebratur continuatio antiquæ emphyteusis, sed noua emphyteusis concessio: sic Iulius Clat. *S. feudum quest. 13. Riccius in praxi rerum firi Eccles. dect. 26. in vtraque edit. Mar. Anon. Gen. c. 6. n. 6. Barbol. allegat. 95. n. 3. Mol. Bonac. & alij loci citatis.* Secunda